

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล
เบญจธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้
แบบหมวดหกใบและการจัดการเรียนรู้แบบเบญจขั้น

สุขสันต์ หาดคำ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการจัดการการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ตุลาคม 2553

การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล
เบญจธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้
แบบหมวดหกใบและการจัดการเรียนรู้แบบเบญจขั้น

สุขสันต์ หาดคำ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการจัดการการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ตุลาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

A COMPARATIVE STUDY OF LEARNING ACHIEVEMENT ON BUDDHISM IN THE
TOPICS OF FIVE BASIC BUDDHIST PRECEPTS AND FIVE BASIC BUDDHIST
TEACHINGS OF MATTHAYOMSUKSA 2 STUDENTS VIA THE
LEARNING MANAGEMENT OF SIX HATS CONCEPT
AND FIVE ATTRIBUTES OF LIFE

SUKSAN HADKHAM

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Learning Management
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
October 2010

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีล เบญจธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบหมวดหกใบ กับการจัดการเรียนรู้แบบเบญจขั้น
โดย	สุขสันต์ หาดคำ
สาขา	การจัดการการการเรียนรู้
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.วิชา ทรวงแสง
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ดร.แสน สมนึก

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์วันิช สุธารัตน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชา ทรวงแสง)

..... กรรมการ
(ดร.แสน สมนึก)

..... กรรมการ
(ดร.ปฐมพงศ์ สุภเลิศ)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการเรียนรู้

..... อธิการบดี
(ดร.บูรพาทิศ พลอยสุวรรณ)

ตุลาคม พ.ศ. 2553

สุขสันต์ หาดคำ. (2553). การศึกษา เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องเบญจศีลเบญจธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบหมวกหกใบและการจัดการเรียนรู้แบบเบญจจันทร์ วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การจัดการการ เรียนรู้).พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.วิชา ทรวงแสง, ดร.แสน สมนึก

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาเรื่อง เบญจศีล เบญจธรรม และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนรู้แบบหมวกหกใบ กับการจัดการเรียนรู้แบบเบญจจันทร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอุทัย อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 2 กลุ่ม รวม 60 คนเป็นกลุ่มตามสภาพจริง จับสลากสุ่มแบ่งกลุ่มโดยที่กลุ่มที่ 1 จัดการเรียนรู้แบบหมวกหกใบ และกลุ่มที่ 2 จัดการเรียนรู้แบบเบญจจันทร์ ระยะเวลาที่ใช้ 24 ชั่วโมงใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง โดยจัดเป็นกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แผนการจัดการเรียนรู้แบบหมวกหกใบ และแผนการจัดการเรียนรู้แบบเบญจจันทร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบสองทาง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาพระพุทธศาสนาเรื่องเบญจศีล เบญจธรรม ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบหมวกหกใบ กับการจัดการเรียนรู้แบบเบญจจันทร์ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบหมวกหกใบ กับการจัดการเรียนรู้แบบเบญจจันทร์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Suksan Hadkham. (2010). **A Comparative Study of Learning Achievement on Buddhism in the Topics of Five Basic Buddhist Precepts and Five Basic Buddhist Teachings of Matthayomsuksa 2 Students via the Learning Management of Six Hats Concept and Five Attributes of Life.** Master's Thesis (Learning Management). Phranakhon Si Ayutthaya: Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Advisory Committee: Associate Professor Dr. Wicha Suangsawaeng, Dr. San Somneuk.

ABSTRACT

This research aimed to compare the learning achievements of Matthayomsuksa 2 students learning Buddhism in the topics of five basic Buddhist precepts and five basic Buddhist teachings and their ability on critical thinking learning via six hats learning technique and the learning method of five attributes of life. The samples were 60 Matthayomsuksa 2 students in the second semester of the academic year 2009 at Uthai School, Uthai District in Phranakhon Si Ayutthaya. The samples were divided into 2 experimental groups with 30 students in each one. The first group learned via the six hats learning technique and the second one learned via five attributes of life. Duration of the experiment was 24 periods. The instruments for data collection were lesson plans and the learning achievement tests comprising 2 types: a test for the six hats learning technique and the other one, a test for the five attributes of life learning technique. The statistical analysis was performed using MANOVA.

The results are indicated as follows:

1. The leaning achievements of the students learning Buddhism in the topics of five basic Buddhist precepts and five basic Buddhist teachings via six hats concept and five attributes of life techniques were not significantly different level of .05.
2. The competence of critical thinking of the students learning via six hats concept and five attributes of life were significantly different level of .05.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้เพราะความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ วณิช สุชาติรัตน์ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชา ทรวงแสง ดร.แสน สมนึก ดร.ปฐมพงษ์ ศุภเลิศ ในการตรวจสอบและแนะนำให้แก่ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพรขอบพระคุณ ดร.กฤษณา คิตติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์คำ พาหอม นางประหยัด พวงสมบัติ นางเพียว ชาตินันท์ นายเดชา จันทร์กลั่นหอม ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ ตรวจสอบแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ขอเจริญพรขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนอุทัย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คณะครูและนักเรียนโรงเรียนอุทัย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือในการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล อนึ่งวิทยานิพนธ์ฉบับสำเร็จได้ด้วยดีเพราะความห่วงใยของคนในครอบครัว และเพื่อนสาขาการจัดการเรียนรู้ที่ให้กำลังใจ แนะนำช่วยเหลือ ซึ่งเป็นพลังในความสำเร็จครั้งนี้

คุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณอันยิ่งใหญ่ของคุณ พระศรีรัตนตรัย บิดามารดา และครูอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ ผู้วิจัย

สุขสันต์ หาดคำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	๗
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
สมมติฐานการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	12
ความสำคัญ.....	12
วิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.....	14
พื้นฐานแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน	
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	14
คุณภาพของผู้เรียน.....	17
สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา	
ศาสนาและวัฒนธรรม.....	19
มาตรฐานการเรียนรู้ สาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม(ช่วงชั้นที่3)	20
คำอธิบายสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	21

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) ผลการเรียนรู้สาระพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.....	22
การจัดการเรียนรู้แบบการคิดแบบหมวกหกใบ.....	23
ประวัติความเป็นมากับการจัดการเรียนรู้แบบการคิดแบบหมวกหกใบ.....	23
หลักการและแนวคิดแบบหมวกหกใบ.....	24
ความมุ่งหมายของการคิดแบบหมวกหกใบ.....	24
ประโยชน์ของการคิดแบบหมวกหกใบ.....	25
วิธีการคิดแบบหมวกหกใบ.....	27
ข้อสังเกตในการใช้หมวกหกใบ.....	32
การใช้การคิดแบบหมวกหกใบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	35
ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบการคิดแบบหมวกหกใบ.....	41
การจัดการเรียนรู้แบบเบญจจันท์.....	42
หลักการและความเป็นมา.....	42
ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้.....	44
ข้อดีและข้อจำกัดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเบญจจันท์.....	47
เบญจศีล เบญจธรรม.....	50
ความหมายของเบญจศีล.....	50
หลักปฏิบัติของเบญจศีล.....	50
ความหมายของเบญจธรรม.....	52
หลักปฏิบัติของเบญจธรรม.....	53
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	54
ความสามารถทางการคิดวิเคราะห์.....	55
ความหมายของการคิดวิเคราะห์.....	55
ลักษณะของการคิดวิเคราะห์.....	57
ทฤษฎีเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์.....	62
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	63
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการเรียนรู้แบบหมวกหกใบ.....	63

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการเรียนรู้แบบเบญจชั้น.....	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ.....	66
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	67
ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	67
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	68
แผนแบบการทดลองในการวิจัยและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย.....	68
ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย.....	69
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	71
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
4 ผลการวิเคราะห์.....	75
ตอนที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาพระพุทธศาสนาเรื่องเบญจศีล เบญจธรรมก่อนการทดลองและ ของความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง ที่จัดการเรียนรู้แบบหวมกหกใบและการจัดการเรียนรู้แบบเบญจชั้น.....	76
ตอนที่ 2 เปรียบเทียบก่อนการทดลองและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความ สามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้ แบบหวมกหกใบและกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้แบบเบญจชั้น.....	77
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบหลังการทดลองและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความ สามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้ แบบหวมกหกใบและกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้แบบเบญจชั้น.....	79
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	81
วัตถุประสงค์การวิจัย สมมติฐาน และวิธีการดำเนินการวิจัย.....	81
สรุปผลการวิจัย.....	81

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ) อภิปรายผลการวิจัย.....	82
ข้อเสนอแนะการวิจัย.....	84
บรรณานุกรม.....	87
ภาคผนวก.....	96
ภาคผนวก ก แผนการจัดการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	
แผนการจัดการเรียนรู้แบบหมวดหกใบ.....	97
แผนการจัดการเรียนรู้แบบเบญจจันทร์.....	241
แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	342
ภาคผนวก ข ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	
แบบประเมินความคิดเห็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีความเหมาะสม	
ความสอดคล้องขององค์ประกอบต่างของแผนการจัดการเรียนรู้	
แบบหมวดหกใบ.....	345
แบบประเมินความคิดเห็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีความเหมาะสม	
ความสอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆของแผนการจัดการเรียนรู้	
แบบเบญจจันทร์.....	347
แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	
และจุดประสงค์การเรียนรู้กับข้อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	349
ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก(r) ค่าความเชื่อมั่น (K-R20)	
ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์.....	359
การประเมินความสอดคล้องระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และ	
จุดประสงค์การเรียนรู้กับข้อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้.....	360
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	361
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	370

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1	เปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้แบบหมวกหกใบ กับการจัดการเรียนรู้แบบเบญจจันท์..... 49
2	แผนแบบการทดลองในการวิจัย..... 69
3	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาเรื่อง เบญจศีล เบญจธรรมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐานของความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้แบบหมวกหกใบ และการจัดการเรียนรู้ แบบเบญจจันท์..... 76
4	การทดสอบความเหมือนของเมตริกซ์ค่าแปรปรวนร่วมของผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการทดลอง..... 77
5	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปรของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนการทดลองของกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ แบบหมวกหกใบและกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้แบบเบญจจันท์..... 78
6	การทดสอบความเหมือนของเมตริกซ์ค่าแปรปรวนร่วมของผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการทดลอง..... 79
7	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนหลายตัวแปรของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนการทดลองของกลุ่มที่จัดการเรียนรู้ แบบหมวกหกใบและกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้แบบเบญจจันท์..... 80
8	ความคิดเห็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมความสอดคล้องขององค์ ประกอบต่างของแผนการจัดการเรียนรู้แบบหมวกหกใบ..... 345
9	ความคิดเห็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมความสอดคล้องของ องค์ประกอบต่างๆของแผนการจัดการเรียนรู้แบบเบญจจันท์..... 347
10	ความสอดคล้องระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และจุดประสงค์การเรียนรู้กับ ข้อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้..... 349
11	ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก(x) ค่าความเชื่อมั่น (K-R20) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์..... 359

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
12	ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และจุดประสงค์การเรียนรู้กับข้อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้.....	360

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	6
2 ภาพประกอบขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	7
3 ขั้นตอนกิจกรรมการสอน โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหวนทวนไป.....	39
4 ขั้นตอนการจัดการเรียนเรียนรู้แบบการคิดแบบหวนทวนไป.....	40
5 ภาพประกอบขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเบญจจันท์.....	48
6 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	70